

ALI IMA ZNANOST PRIHODNOST V KRAMARSKI DRUŽBI?

Drago B. Rotar

V zvezi z aktualno slovensko znanstveno politiko si seveda lahko zastavimo celo vrsto vprašanj, tudi vprašanje o povezavi te politike s prihodnostjo katerekoli znanosti. Lahko tudi odgovorimo na ta vprašanja. Toda prva konstatacija je slej ko prej ta, da lokalna znanstvena politika enako kakor lokalne reprezentacije znanosti nimajo nikakršnega vpliva na usodo znanosti enako kakor nimajo nikakršne vloge pri opredeljevanju družbenih institucij, ki omogočajo delo znanosti. Razlog za to ni skromna količina populacije niti relativna ubožnost dežele, ampak lokalni imaginarij, v katerem mesto znanosti zasedajo njeni nadomestki, in nesrečno dejstvo, da ljudje, ki naj bi upravljali z znanostmi v tej deželi, ne razpolagajo z drugim kakor z določenim tipom trivialnih reprezentacij, ne izhajajo pa ne iz etablirane lokalne znanstvene tradicije, ker je pač ni v družbi, v kateri je nekaj, kar se imenuje znanost, dobilo nekaj prostora šele v 20. stoletju, in ne iz kake teoretske oz. epistemološke opredelitve znanosti, kar jim omogoča njihovo odraščanje v okrilju malone dve stoletji trajajoče in nikoli zares prekinjene tradicije ideoloških (ali kulturnih) razmer, v katerih ni upravičeno do obstoja nič, kar ne služi taki ali drugačni koristi posestnikov družbene moči. Seveda v tej deželi ne obstaja nič, česar ne bi našli tudi drugje, tukajšnje intelektualno življenje namreč blokira tisto, česar v deželi ni, pa poleg od tod zaznanega obstaja in živi drugje. Navsezadnje se uvajanje neoliberalne ideologije in politike na področje izobraževanja, zlasti visokega, in znanstvenega raziskovanja srečuje z velikimi in energičnimi opori (o katerih skozi lokalne medije ne zvemo ničesar): ljudje, ki delajo na znanstvenih področjih kot izobraževalci in raziskovalci, množično zavračajo to, kar je v tej deželi sprejeto kot izpolnjevanje nalog, naloženih od zunajznanstvenih gremijev, in kot dosežek v ubogljivosti.

Totalno prevlado tehnik in tehnologij (aplikacij) nad temeljni znanostmi (ustoličeno v obstoječih in nastajajočih pravilnikih ARRS, statutih in pravilnikih univerz in raziskovalnih institucij), paranoično kvantifikacijo, prelaganje odgovornosti na »objektivne« metrične lestvice, na domnevno etablirane in nevprašljive avtoritete nekje drugje, birokratsko zaostrovanje birokratskih in rokodelskih kriterijev, odsotnost avtonomije intelektualnega sektorja družbe, popolno hegemonija totalitarnega dispozitiva, ki se trenutno skriva za neoliberalno ideologijo (ki jo njeni nosilci poskušajo utajiti in preimenovati, da se obdržijo tam, kjer želijo biti, pa zaradi družbene prosperitete ne bi smeli biti), destruktivno za vsa družbena območja, visceralni in gojeni antiintelektualizem, samopašna kadrovska politika, »tržna« zamenljivost znanstvenikov, ignoriranje vsebin, »varčevanja«, ideološka degradacija ljudi, ki dezinteresirano delajo na tistih nekaj fragmentih znanstvenih polj, ki kljub vsemu obstajajo, anihiliranje družboslovja in humanistike itn. itn., vse to so znamenja inhibicije, ki bi jo morali zavestno in sistematično odpravljati, vendar taka prizadevanja niso verjetna, ker ostaja lokalna družba s svojo »elito« vred ujetnica ideoloških matric, pridelanih v provincialnih razmerah v 19. stoletju. Vsaj v humanistiki in družboslovju bo kakor doslej, le da bolj dosledno, večin znanstvenega dela potekala mimo državnih podpor, kdaj pa kdaj mogoče nekako pretihotapljena skozi institucije, ki bi ji morale dati zavetje, ob tveganju, da se bodo institucionalni fevdalci, ki svoje pozicije izvajajo iz obče destrukcije intelektualne avtonomije, delavcev znebili po najkrajšem postopku.